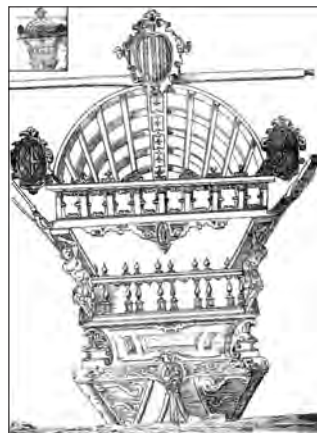

La defensa contra el cors musulmà: l'esquadra de galeres de la Generalitat de Catalunya (1599-1623)

Jordi Gilabert Tomàs

■ L'ESQUADRA DE GALERES DE LA GENERALITAT: ENTRE EL CORS MUSULMÀ I LA MONARQUIA HISPÀNICA

El cors musulmà, present des de l'edat mitjana a les costes catalanes i a tot el Mediterrani occidental, es va intensificar d'una manera formidable durant el segle XVI.¹ La subordinació de gairebé tot el Magreb a l'imperi otomà provocà una expansió del fenomen desconeguda fins llavors. També transformà un poder llunyà, el de l'imperi turc, en un perill molt més proper que amenaçà la rereguarda de l'imperi dels Àustries i alterà el precari equilibri de forces al mar. Aquesta situació es veié afavorida per la desafortunada política defensiva de Carles I.

Ben avançada la segona meitat del segle, la victòria de Felip II a la batalla de Lepant (1570) tingué una importància cabdal en el reequilibri de la situació que, malgrat la ràpida recuperació de la potència naval turca, a partir de 1578 va possibilitar l'establiment de treves que acabaren fent-se definitives. Cal dir que la crisi política i econòmica que patien els dos imperis va ajudar força a la consolidació de la pau. Però, malgrat el que es podia esperar, aquesta nova situació no va suposar una disminució important del cors barbaresc. Els regnes d'Alger, Tunis, Bizerta i Trípoli, alliberats del domini otomà i reforçats per la contínua influència de renegats procedents de tota Europa, continuaren sent un flagell per a la costa del Mediterrani occidental durant les primeres dècades del segle XVII.

A Catalunya el fenomen va adquirir tanta importància que la presència contínua de pirates i corsaris es considerava la causa principal de la crisi del comerç, fins al punt que "casi se pot dir ser de tot acabats tan principals negocis y comercis".² A més, a les pèrdues materials que generava, s'hi afegien les freqüents captures de persones i el seu posterior esclavatge a Barbaria. Entre altres qüestions, preocupava molt que, una vegada allà, molts captius, "per la flaqueza de l'edat o sexe" o per no poder suportar la situació d'extrema duresa en què es trobaven, reneguessin de la fe catòlica i s'adherissin a "la malvada secta de Mahoma, perdent ses ànimes miserablement".³

Es considerava que tot això succeïa, entre altres motius, perquè no es disposava d'una defensa marítima suficient. Cap de les esquadres de galeres de la monarquia de Felip III –Espanya, Nàpols, Sicília i Gènova–⁴ tenia com a funció específica la protecció del litoral català i la seva presència era molt ocasional. De fet, només s'havia pogut bastir una dèbil xarxa de torres de defensa i de milícies locals que s'activaven en cas de perill de desembarcament. Aquesta circumstància permetia que els vaixells enemics gaudissin d'una gran impunitat, almenys mentre es mantinguessin fora de l'abast de l'escassa artilleria de la costa.

Per posar remei a aquesta situació, les Corts de Barcelona de 1599 van aprovar la constitució d'una esquadra de galeres de Catalunya. Per finançar la seva construcció i manteniment s'establiren noves imposicions i recàrrecs sobre la població. Les previsions d'ingressos eren força optimistes, ja que s'esperava una recaptació de 86.000 lliures anuals, de les quals es destinarien 60.000 lliures al manteniment de les galeres i la resta, 26.000 lliures, s'utilitzarien per redimir el censal de 80.000 lliures que la Generalitat subscriuria per efectuar la compra de l'esquadra. Com que es pensava que amb aquests ingressos les galeres estarien pagades en només tres o quatre anys, es preveia que amb els diners sobrants es farien noves compres de vaixells i s'ampliaria l'estol.

Malgrat que les galeres anaven a càrrec de la Generalitat, també es va aprovar un memorial en què el rei, Felip III, assumia una sèrie de compromisos per contribuir a la viabilitat de la iniciativa: atorgar a l'esquadra catalana tots els presos que es condemnessin a galeres al Principat, als comtats del Rosselló i la Cerdanya i a les illes de Mallorca i Menorca; l'exempció del quint reial a les captures que realitzessin les galeres; l'entrega de municions i bastiments per a l'estol a preu de cost i la donació anual de 500 salmes de blat de Sicília per cada galera. Finalment, es van formular algunes peticions de perfil polític: l'estendard de l'esquadra seria el de les armes de Catalunya; el seu general hauria de tenir la mateixa consideració que els de les altres esquadres, encara que aquesta fos més petita; tots els oficials serien d'origen català i malgrat que

es reconeixia la facultat reial d'elegir el general, els capitans i els entretinguts, els altres càrrecs –veedor, proveïdor, comptador, notari, etc.– serien directament nomenats pels diputats.

El rei va acceptar el memorial només amb algunes petites modificacions. Felip III no volia posar obstacles a la creació de l'esquadra de Catalunya. De fet, confiava que en disposaria sovint per traslladar tropes i personalitats a Itàlia sense haver de pagar les despeses corresponents. També pretenia que aquesta iniciativa fos un exemple perquè altres territoris costaners s'animessin a armar estols guardacostes al seu càrrec. Així es podria aconseguir millorar la defensa del litoral sense haver d'agreujar més l'estat de les malmeses finances de la monarquia.

Per això, Felip III, intentant accelerar el procés de constitució de l'esquadra, va nomenar general Ramon d'Oms, a l'octubre de 1600. El va elegir entre diversos candidats proposats pel virrei de Catalunya i pel Consell d'Aragó, valorant la seva experiència a la mar, la bona opinió que tothom en tenia, la seva tasca com a superintendent de la drassana de Barcelona i l'eficàcia demostrada en tots els encàrrecs que se li havien encomanat.⁵ També va triar els capitans de les quatre futures galeres: Pere Colell, Francesc Gualbes, Copons i Miquel de Xamar, tots ells reconeguts professionals de la mar. Alhora i aprofitant que els capítols de corts no en regulaven el nombre, va col·locar deu entretinguts –suboficials en pràctiques– per galera. D'aquesta manera, el rei es permetia atendre molts compromisos amb diverses famílies del Principat.

Tot indica que la Generalitat no portava tanta pressa per constituir l'esquadra. No seria fins a l'any següent, a l'agost de 1601, quan s'aprovaria la imposició de drets per finançar-ne la compra i el manteniment. Segurament, els diputats intuïen que, a partir d'aquest moment, començarien els seus problemes. De fet, es van topar amb l'oposició d'amplis sectors de la població a aquestes noves taxes, els quals entenien que la defensa de les mars era una obligació de la monarquia.

A més, l'adquisició de l'esquadra també es presentava difícil. S'havia pactat amb el monarca que una de les galeres, la *Capitana Sant Jordi*, es faria a les drassanes

de Barcelona, però les altres, per guanyar temps, es comparien de segona mà. També calia tenir en compte que, en el cas de comprar-les noves, el període de formació de la xusma que havia d'anar al rem seria llarg i provocaria importants endarreriments en l'entrada en servei de l'esquadra. En canvi, les galeres usades se solien adquirir amb la xusma inclosa. Malgrat que tothom estava d'acord en aquestes consideracions, els diputats es mostraven incapaçs de resoldre la qüestió i fracassaren en alguns intents de compra. Per això, Felip III va encarregar al comte de Lemos, capità general de Nàpols, que gestionés l'adquisició de tres galeres d'aquell regne o del de Sicília, en nom de la Generalitat. Es va acudir al mercat italià perquè allà servien moltes galeres privades i, per tant, l'oferta era millor.

Semblava que l'assumpte es resoldria amb facilitat quan, el mes de desembre de 1601, es va presentar la possibilitat d'adquirir tres galeres del duc de Maqueda, destinades al regne de Sicília. Es considerava la millor opció perquè es tractava d'embarcacions noves, ben armades i amb una xusma experimentada, però, malgrat els bons oficis de la diplomàcia reial, no es va poder arribar a cap acord per diferències amb la Generalitat en el preu i en la forma de pagament.⁶

Els primers mesos de 1603, els ànims dels diputats per adquirir les galeres s'havien refredat encara més. Continuaven topant amb una forta oposició a la imposició dels drets i, a més, la realitat estava demostrant que allò que es recaptava, tot i ser onerós per a les classes populars i el teixit comercial, no abastava, ni de lluny, per a la compra i el manteniment de l'esquadra, la qual cosa podia posar en serioses dificultats econòmiques la Generalitat.

D'altra banda, el Consell d'Aragó i el virrei es mostraven força inquietos per l'endarreriment i consideraven una greu irregularitat que es cobressin els drets des de feia dos anys i que les galeres encara no navegessin. Finalment, davant les pressions de Felip III i el seu entorn, el dia 3 de juliol de 1603, la Generalitat va decidir reiniciar les gestions per la compra de les galeres, però amb la condició que si els drets acordats a les Corts de 1599 –es denominaven els drets nous– no eren suficients per

mantenir-les, el rei es comprometia a quedar-se-les pel mateix preu que havien costat. En cas contrari, la constitució de l'esquadra de galeres continuaria paralitzada. Malgrat el rebuig inicial del monarca a la proposta de la Generalitat, després de mesos d'amenaçes i una vegada convençut que la posició dels diputats era inamovible, no li va quedar altre remei que comprometre's explícitament. Així, al mes de maig de 1605, després d'haver perdut força temps, Felip III acceptava que si els drets nous de la Generalitat no eren suficients per mantenir les galeres "mandaría tomarlas a su cuenta y Servicio por el mismo precio que el General había de pagar".⁷

Resolts aquests entrebancs, es van reprendre les negociacions i es va poder arribar a un acord de compra de dues galeres del duc de Maqueda, de l'esquadra de Sicília, i una altra de l'esquadra de Nàpols. Però noves desavinences i continus retards en l'arribada de les embarcacions a Barcelona van fer que, a la primavera de 1608, els diputats esgotessin la seva paciència i renunciessin a la compra de les galeres sicilianes. Per això van demanar al monarca que, si volia tenir esquadra, anul·lés el contracte amb el duc de Maqueda i ordenés la venda, a preu de cost, de dos bucs de galera que estaven fets a la drassana de Barcelona i que anaven destinats a l'esquadra d'Espanya. Alhora li reclamaren que esscrigués al comte de Benavente, virrei de Nàpols, perquè enviés immediatament la galera que tenia compromesa.

El rei va atendre les peticions de la Generalitat perquè s'apropava la data d'insaculació dels nous diputats i hi havia moltes possibilitats que el nou consistori es mostrés contrari a la constitució de l'esquadra en els termes en què estava plantejada. Per això tot es va accelerar i, el dia 21 de juliol de 1608, malgrat que faltava la galera que havia d'arribar d'Itàlia i que les altres no estaven a punt, es va fer la cerimònia de benedicció de l'estendard de l'esquadra de galeres de Catalunya al port de Barcelona i es van proveir tots els càrrecs.⁸

Evidentment, es tractava que el nou consistori es trobés davant d'un fet consumat i ja no es pogués fer enrere. Així, es va celebrar una solemne festa a la qual hi acudiren el virrei Pignatelli, els diputats, els consellers i la

major part de les autoritats significatives. Es va fer entrega de l'estendard al capità general de l'esquadra, Ramon d'Oms, i les tres galeres –la *Capitana Sant Jordi*, la *Patrona Sant Maurici* i la *Sant Sebastià*–⁹ van sortir al mar mentre disparaven salves d'artilleria que serien contestades des dels baluards de la ciutat i des d'algunes galeres de l'esquadra de Nàpols que, ocasionalment, es trobaven a Barcelona. Després de nou anys de dificultats, l'esquadra de galeres de Catalunya era una realitat.

■ L'ESQUADRA DE GALERES DE LA GENERALITAT COMENÇA A NAVEGAR, 1608-1610

El nou consistori de la Generalitat, que es va trobar amb les galeres a l'aigua, va criticar amb duresa la precipitació del govern anterior en oficialitzar la creació de l'esquadra abans que estigués efectivament preparada. Denunciaren que s'havien nomenat centenars de persones, se suposa que del gust o de la clientela dels anteriors diputats, que cobraven un sou però que, en realitat, no podien exercir el seu treball perquè les galeres no estaven preparades per navegar.¹⁰ D'altra banda, els nous diputats també van poder constatar molt aviat que la recaptació dels drets de galeres anava molt malament perquè “la gent no sols no pagava com devien, ans bé, amb estudi, defraudaven dits drets”.¹¹

S'adoptaren mesures d'urgència per estalviar salaris i altres despeses durant aquell hivern. Es va acordar que les tres galeres quedarien, provisionalment, reduïdes a dues, deixant la *Sant Sebastià* només amb alguns mariners que s'encarregarien de la seva custòdia i conservació. A les altres dues, la *Capitana* i la *Patrona*, que es mantindrien de guàrdia, s'hi va reduir el personal a la meitat. En aquestes circumstàncies, el dia 12 de novembre, no va causar gaire alegria l'arribada de la galera *Marquesa* –després seria rebatejada amb el nom de *Sant Ramon*– procedent de Nàpols, que completava l'esquadra.

L'any 1609, s'establiren les tripulacions definitives, les seves remuneracions i les racions alimentàries. També es va comptabilitzar la munició i el manteniment que requeries les galeres. Les xifres resultaven esfereïdores. Les

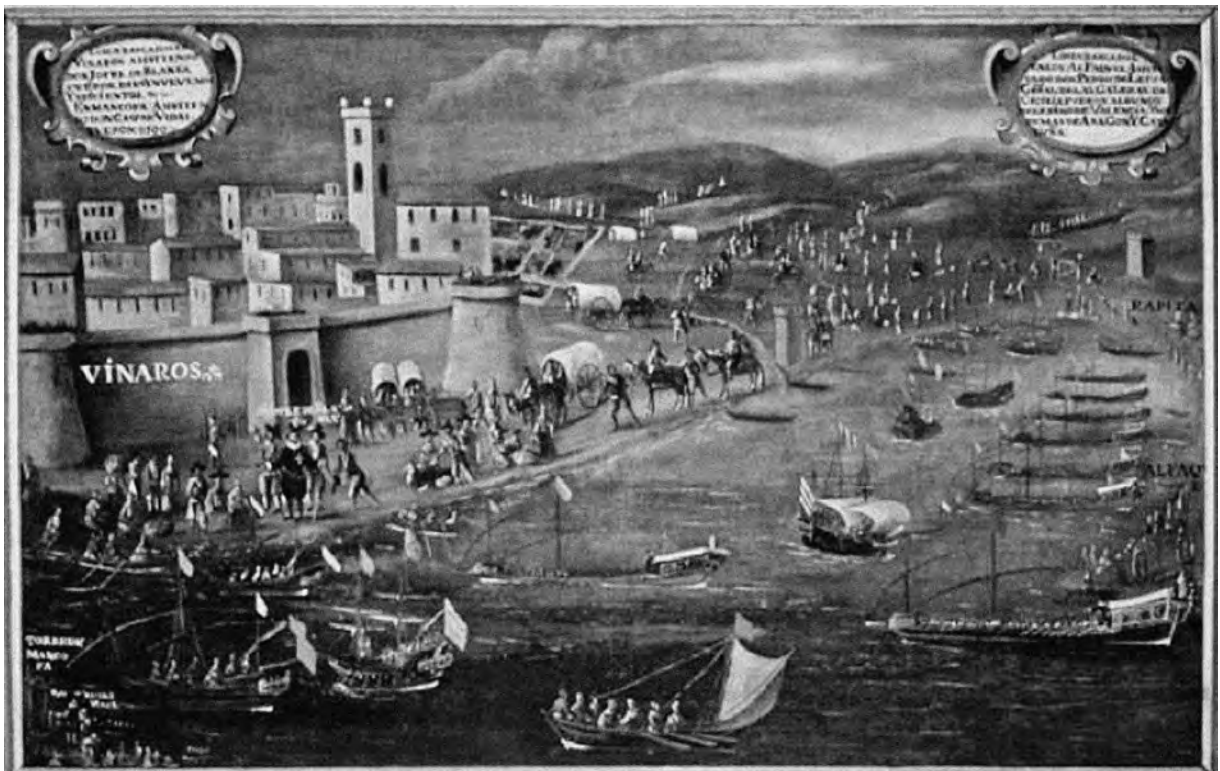
despeses de les galeres de la Generalitat se situaven en 61.831 lliures i, en canvi, la recaptació dels drets d'aquell any només arribava a les 17.598. Malgrat que es comptava amb un fons de 148.895 lliures recaptat entre els anys 1601 i 1609, era evident que s'esgotaria aviat.

La primavera de 1609, mentre es plantejaven aquestes xifres que posaven en seriós perill la seva viabilitat, l'esquadra realitzava les primeres sortides, més aviat poc afortunades. El dia 24 d'abril, hi hagué notícia de dues fragates de moros i salparen les galeres, però va resultar que es tractava d'embarcacions mallorquines que portaven formatge a Tarragona. Poc després, l'1 de maig, la *Capitana* i la *Patrona*, acompanyades de la capitana de Savoia, sortiren en cors cap a Ponent. Era la primera vegada que s'allunyaven de la vista de Barcelona, però en el seu viatge no van detectar cap vaixell corsari. El dia 10 de juny, l'esquadra navegava cap a Blanes, on s'havia avisat de la presència d'una galiota. Van arribar fins a Begur sense localitzar-la i, només retornar a Barcelona, el 13 de juny, sortien cap als Alfacs, on hi havia notícia que estaven espalmant dues galiotes. Tampoc no van trobar-hi res.

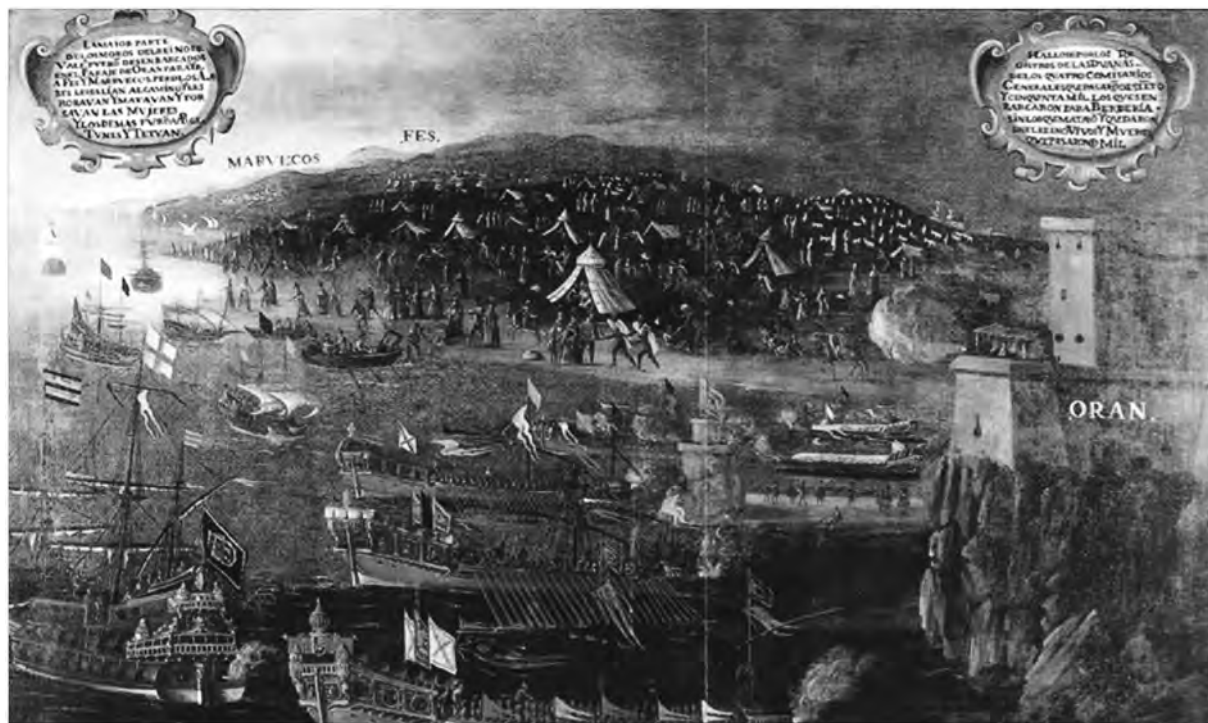
Al mes següent, el dia 15 de juliol, l'esquadra anava cap a Tortosa en una missió especial que no tenia res a veure amb la defensa de la costa. L'acte de comiat va tenir una gran vistositat, “amb una gran salva d'artilleria i arcabussos i molta música”.¹² Les galeres no tornarien a Barcelona fins a mitjans d'agost. Portaven preses algunes autoritats tortosines acusades de desobeir la Generalitat i infringir les Constitucions.¹³

Al mes de setembre de 1609, les galeres van iniciar un nou viatge de vigilància de la costa catalana, però després van passar a les illes Balears. Era la primera vegada que s'allunyaven de la costa. Però, el dia 24, els diputats van ser cridats pel virrei, duc de Monteleón, per fer-los entrega d'una carta reial en la qual se'ls notificava que havien de posar l'esquadra a disposició del general Pedro de Toledo, que estava reunint una gran armada als Alfacs per efectuar l'expulsió dels moriscos valencians, aprovada al mes d'abril d'aquell any. Els diputats van avançar que farien “tot el que podrien en servei de sa magestat”

Imatge 1: Expulsió dels moriscos a Vinaròs. Autors: Pere Oromig i Francisco Peralta (1613). Col·lecció Bancaixa.

Imatge 2: Desembarcament dels moriscos al port d'Orà.
Autor: Vicent Mestre (1613).
Fundació Bancaixa.

i enviarien dos bergantins a cercar l'esquadra que va ser localitzada en aigües de Menorca. El general Ramon d'Oms va fer retornar immediatament les galeres i, el dia 16 d'octubre, feren el seu primer servei amb el trasllat de 800 moriscos a Orà. (*Imatge 1.*)

Les preocupacions de la Generalitat sobre aquest viatge començarien al mes de novembre, en rebre una carta de Ramon d'Oms, en la qual els assabentava que l'esquadra es trobava a Cartagena i que, en el seu primer viatge a Orà, havien sorgit greus dificultats. El general Pedro de Toledo els havia ordenat l'entrada a port perquè havien caigut malalts més de 80 forçats, la major part d'ells a causa de l'esgotament de la travessia. D'Oms informava que "si estes galeres naveguen per ací aquest hivern que se'ns ha de morir la meitat de les xusmes per ser noves".¹⁴ Era evident que els remers no estaven ben entrenats i no podien suportar l'esforç que requerien aquests tipus de travessies. El general també informava que només li quedaven provisions per a pocs dies, per això calia que la Generalitat li fes arribar un vaixell fins a Cartagena amb totes les coses que necessitaven. (*Imatge 2.*)

Els diputats van escriure al rei Felip III i al general de l'esquadra, Pedro de Toledo, demanant que retornessin les galeres de Catalunya per poder refer la xusma i recollir les provisions necessàries. La seva petició no seria escoltada, però, en canvi, s'autoritzaria que deixessin una galera al port de Cartagena amb els malalts i els metges, mentre es realitzava un nou viatge al nord d'Àfrica amb les altres tres. Pel que fa a les provisions, les altres esquadres els deixarien besucit, vi i bacallà. Poc després, a inicis del desembre, els van comunicar que les galeres ja no havien de tornar a passar a Barbaria i, el dia 11 de desembre, sortiren cap a Barcelona, on arribaren el 5 de gener de 1610, amb 37 forçats morts i 50 malalts molt greus.

L'any següent, el 17 d'abril de 1610, el rei Felip III va signar una nova ordre d'expulsió, aquesta vegada dels moriscos catalans i aragonesos. El virrei va demanar també la col·laboració dels diputats, que van mostrar la seva voluntat amb aquestes paraules:

[...] besem a sa magestat la mà infinites vegades, oferint-nos prompte i aparellats que en tot el que sia servei

de sa magestat i en benefici i facilitació d'una obra tan heroica i digna de perpetua i gloriosa memòria, acudiran amb totes les seves forces...¹⁵

Després d'aquesta entusiasta declaració, les galeres van arribar de nou als Alfares el dia 15 de juny de 1610.

Als inicis de la tardor de 1610, finalitzada la campanya d'expulsió, l'esquadra catalana es va poder dedicar, d'una vegada, a exercir la funció per a la qual havia estat oficialment creada: la defensa de la costa catalana. Preci-sament seria el mes de desembre d'aquell any quan les galeres farien la seva primera captura. Es tractava d'una embarcació barbaresca que, a causa del mal temps, s'havia apropat massa a la costa de Barcelona. En ser detectada, sortiren les galeres *Capitana* i *Patrona*, que van tenir l'honor d'investir-la i foradar-la. Van morir 16 corsaris i se'n capturaren 9 de vius.

■ L'ESQUADRA DE GALERES, 1610-1623

A partir de 1610, els diners començaren a faltar. El virrei, duc de Monteleón, conscient de la complicada situació econòmica de les galeres, va proposar una via alternativa per millorar-ne el finançament. Es tractava que l'esquadra de la Generalitat s'encarregués del trasllat de moneda a Itàlia, servei que, fins a aquell moment, realitzaven les galeres de Gènova. Felip III, però, va rebutjar la proposta, "pues estas galeras fueron para la guardia de la costa de Cataluña, es bien que atiendan a esto por agora sin alejarse a otros mares". Així mateix, es va oposar a altres possibilitats, com la d'aportar a fons perdut 25.000 o 30.000 ducats a càrrec de la Santa Croada. Semblava que res no el podia fer canviar d'opinió i afirmava:

Pues lo de estas galeras se asentó con tanto acuerdo, es justo que los diputados se esfuercen en buscar medios y formas para conservarlas, pues el principal beneficio resulta para los naturales.¹⁶

Davant la impossibilitat d'aconseguir una solució acceptable, el dia 10 de juny de 1611, els diputats acordaven deixar les galeres i demanaren que, en compliment dels compromisos adquirits per Felip III, es fes la valoració de l'esquadra i s'acordés la quantitat que el rei havia de pa-

gar al Principat per adquirir-les. El virrei es negà a donar rebuda a aquesta resolució i es va generar una situació de forta tensió institucional.

En aquestes circumstàncies es va produir l'arribada d'un nou consistori a la Generalitat, que començaria les seves funcions l'1 d'agost de 1611. Els nous diputats no s'atreviren a treure les galeres de l'aigua per les amenaces del virrei Almazán, però també perquè, aquell estiu, es van aconseguir alguns ingressos extraordinaris amb la captura de tres naus corsàries. La primera topada es produí al mes de setembre en aigües de Castelldefels, enmig d'un gran temporal. Es van capturar dues galiotes i 69 corsaris, i també s'alliberaren molts captius que anaven al rem. Les cròniques afirmen que, en desembarcar els captius musulmans, tothom ho celebrava i tanta era la satisfacció pel succés que els van haver de passejar pels carrers més importants de Barcelona, fins a la casa del Consell de Cent i la de la Generalitat. Uns dies després, es tractava de la captura d'una fusta que s'havia detectat des de la guarda de Montjuïc, cap a Ponent.

L'any següent, a finals d'octubre, l'esquadra catalana va atacar una fragata musulmana a l'alçada de Cotlliure i va aconseguir capturar 29 corsaris, mentre la resta s'ofegaven en foradar-se l'embarcació. Retornades les galeres a Barcelona, farien una altra sortida el dia 15 de novembre. S'havia tingut avís de la presència d'una pollacra que havia capturat dues barques davant de la costa de la ciutat i se les emportava a Barbaria. Les galeres *Capitana* i *Patrona* mantingueren un dur combat amb aquella embarcació molt ben armada: "Traía dos piezas de cuchara y tres pedreros, y todos los turcos con escopetas." A la fi, el balanç va ser de 7 corsaris morts, entre els quals hi havia l'arrais, i 45 turcs capturats vius. De la banda catalana també hi va haver 7 morts i fins a 28 ferits. Aquest important nombre de baixes s'explica perquè, a banda de l'armament, "era vaxell redondo y de alto bordo, se defendía mucho".¹⁷

Malgrat totes aquestes captures i els ingressos que generaven, al final de 1612 el compte de galeres estava esgotat i ja es devien 50.000 ducats. Per això, l'operació de treure les galeres de l'aigua, acordada pel consistori an-

terior, es va tornar a activar. Llavors, el virrei es va veure obligat a oferir als diputats la possibilitat de negociar discretament la reducció del nombre de galeres de l'esquadra a la meitat per disminuir-ne les despeses, considerant que qualsevol cosa era millor que perdre-les definitivament. Els diputats s'acolliren a aquesta mesura i, el 14 de novembre de 1613, van prendre la decisió de treure de l'aigua les galeres *Sant Ramon* i *Sant Sebastià*.

Si Felip III i el virrei, Diego Hurtado de Mendoza, esperaven que, amb la reducció de l'esquadra, els problemes s'acabarien, es van equivocar. Els diputats continuaren demanant noves fonts de finançament, les quals van rebre una altra vegada la resposta negativa del monarca. Per això, la Generalitat convocà Junta de Braços en la qual, tenint en compte la manca de recursos, la gran quantitat de deutes generats i les contínues negatives del rei a les peticions d'ajuda, es va acordar, de nou, treure les galeres de l'aigua. En assabentar-se de la decisió, el marquès d'Almazán els advertí molt severament que no toquessin les galeres i que "si ningú li contradeia, encara que fos eclesiàstic o religiós, lo posaria en part que no el veurien en molts dies".¹⁸ Les amenaces van tenir el seu efecte perquè l'acord, aquesta vegada, tampoc no es va portar a terme.

Precisament, aquella tardor es realitzaren algunes preses. A l'octubre de 1614, les galeres capturaren, dins del golf de Roses, un vaixell rodó, probablement una sagetia, amb 24 corsaris barbarescos. El dia 2 de novembre efectuaren una nova presa davant la platja de Mataró. Aquesta vegada es tractava d'una embarcació amb 44 corsaris. Poc després, el dia 28, la *Patrona*, de la Generalitat, amb l'ajuda de tres galeres de l'esquadra d'Espanya, capturà una nau gran, armada amb 16 peces d'artilleria, on hi anaven més de 100 corsaris.

El dia 17 de juny de 1615 es produí un fet transcendent per al futur de les galeres catalanes: la mort de Ramon d'Oms, general de l'esquadra de la Generalitat. Dos dies després, diferents autoritats de la monarquia s'apressaven a nomenar nou general provisional per a l'esquadra. El virrei, marquès d'Almazán, designà Joan de Pinós, mentre que el príncep Filibert, general del mar que es

trobava temporalment a Barcelona, elegia Berenguer d'Oms per al mateix càrrec. Els diputats, als quals no agradava cap dels dos nomenaments, davant de la confusió, decidiren consultar directament al rei perquè aclarís la qüestió. El conflicte es mantindria durant tot l'estiu sense que ningú cedís, però a la tardor es produïren canvis importants. El marquès d'Almazán va morir de forma sobtada i el general del mar es va veure obligat a marxar de Catalunya. Llavors, el rei va prendre una decisió certament sorprenent. Resolgué que, de moment, sempre que les galeres haguessin de sortir per fer algun servei, els diputats nomenarien un cap adequat. Aquests no van perdre ni un moment a utilitzar el nou poder que se'ls havia atorgat i nomenaren el diputat eclesiàstic Ramon d'Olmera com a cap de les galeres per al viatge que s'havia de fer a l'Empordà. Era evident que elegir un general per a cada vegada que les galeres haguessin de sortir del port no era una solució gaire operativa, però es compensava per l'augment de competències que aconseguia la Generalitat. Per això la mesura es va mantenir durant un temps, fins que els diputats es van cansar de navegar i consideraren que un militar professional, Francesc Sabater, desenvoluparia millor aquestes funcions.

Un canvi molt important en la gestió de les galeres es produiria el dia 28 de novembre de 1617 quan es va adjudicar l'arrendament dels drets de galeres i el seu manteniment al mercader Hierònim Negroto. Fins aquell moment, les imposicions havien estat directament cobrades per l'administració catalana i corrien molts rumors sobre les possibles corrupcions en la seva recaptació. El contracte es va formalitzar per un període de tres anys, a partir de l'1 de gener de 1618, i per un valor total de 63.000 lliures, pagadores en tres anualitats, que Negroto havia de dipositar en el compte de galeres de la Generalitat. A canvi, el consistori li feia cessió de la recaptació dels drets de galeres i de tots els altres mecanismes establerts a les Corts de 1599. Entre aquests, hi destaquen les 2.000 salmes¹⁹ de blat i les comissions pel transport de moneda de Castella, fins a 48.000 ducats. A més, s'establia un element nou per ajudar a completar ingressos: cada any les galeres catalanes realitzarien un viat-

ge comercial a Itàlia i els beneficis es repartirien, a parts iguals, entre la Generalitat i l'arrendador. Així, a la tardor de 1618, d'acord amb els termes del contracte, es va realitzar el primer viatge, que va resultar doblement profitós, ja que les galeres capturaren una barca de moros davant de Palamós.

Poc després, al mes de desembre, es va haver d'atendre un problema greu: les dues galeres –*Sant Jordi* i *Sant Maurici*– es trobaven en molt mal estat de conservació a conseqüència de molts anys de servei i també de les deficiències en el seu manteniment, sempre condicionat per les dificultats econòmiques. Els diputats reconeixien que la *Patrona* estava força deteriorada i que la *Capitana* presentava un estat lamentable, “de pur vella i cruïda, de necessitat se ha de traurer en terra per ser innavegable”.²⁰ Per això es plantejà la substitució de la *Sant Jordi* per la galera *Sant Ramon* que s'havia tret de l'aigua l'any 1613 i es trobava en un estat acceptable, però després es va considerar que era massa petita per exercir la funció de capitana. Finalment, es decidí substituir la galera *Sant Maurici* i que la *Sant Jordi* fos arranjada el millor possible per intentar que aguantés un temps més.

Solucionat provisionalment aquest problema, apareixien diferències molt importants entre l'assentador Hierònim Negroto i la Generalitat. No hi havia acord en les valoracions de les càrregues de blat i les saques de moneda, i tampoc se li havia liquidat el viatge a Itàlia. Per això, es va negar a pagar unes lletres de canvi que s'havien girat des de Sevilla en un viatge de l'esquadra catalana. Ell pretenia que es consideressin a compte dels diners que li devia la Generalitat. Els diputats amenaçaren Negroto amb l'embargament de les fiances i la pèrdua de la recaptació dels drets, cosa que van acabar portant a terme i que va originar-li greus perjudicis econòmics i un llarg litigi.

El 29 de febrer de 1620, els diputats van acordar subhastar de nou els drets de galeres per un termini de tres anys. Aquesta vegada s'adjudicaren a Pau Cànoves.²¹ Els termes del contracte contenien millores importants i, sobretot, moltes precisions per a les dues parts fruit de la mala experiència que s'havia tingut durant el trienni

anterior, amb problemes d'interpretació i conflictes continus.

Mentre, al mes d'agost de 1620, el nou consistori comprovava que la galera *Sant Jordi*, arranjada l'any anterior, tornava a estar "molt oberta i quasi ingovernable". Per això, el 19 de setembre, es va acordar la construcció d'una nova galera capitana a les drassanes de Barcelona. El buc va ser encarregat al mestre d'aixa de Calella Joan Cona. En canvi, la construcció de la popa es va adjudicar a Pere Fuster, ciutadà de Barcelona. Els plecs de condicions especificaven els plànols que s'havien d'executar, el tipus de fusta que s'havia d'emprar i les característiques tècniques de les diverses dependències:

Les cambres de dins i lo demás se ha de fer conforme està en la galera Capitana vella, tot lo tabernacle fort, bo i ben condicionat i de art, com de bon mestre se pertany.²² (*Imatges 3 i 4.*)

A la tardor d'aquell any tot es va complicar força. El nou virrei, duc d'Alcalà, es mostrà bel·ligerant des del mateix moment en què va prendre possessió del seu càrrec. A l'octubre ja es queixava, en una carta al rei, del mal govern de les galeres i denunciava que no exercien correctament les seves funcions. El mes següent començaria l'enfrontament directe pel control de l'esquadra ja que va ordenar que les galeres sortissin cap a Tarragona a carregar besucut per a dues companyies que havien de passar a Itàlia. Els diputats al·legaren que les galeres no estaven sota les ordres del virrei i que "sempre havien seguit l'ordre dels senyors diputats en lo navegar per estes mars".²³ Assenyalaven també que hi havia un procediment per demanar-les i que s'havia de seguir preceptivament. La reacció del duc d'Alcalà va ser immediata: ordenà la detenció dels capitans Francesc Miquel i Lluís Torné i els va suspendre dels seus càrrecs.

Tot es va complicar més encara quan, davant la presència d'un possible vaixell corsari en aigües de Barcelona, els diputats s'adreçaren al duc d'Alcalà perquè els deixés una de les galeres de l'esquadra d'Espanya per acompanyar la *Patrona* –la *Capitana* estava ja fora de servei–. El virrei no va considerar necessària la sortida i el consistori ordenà al general Francesc Sabater que salpés sol. Des-

prés de la inspecció del vaixell, es va comprovar que eren anglesos i, en tornar al port, el virrei va fer detenir el general de l'esquadra i el traslladaren a una de les galeres d'Espanya.

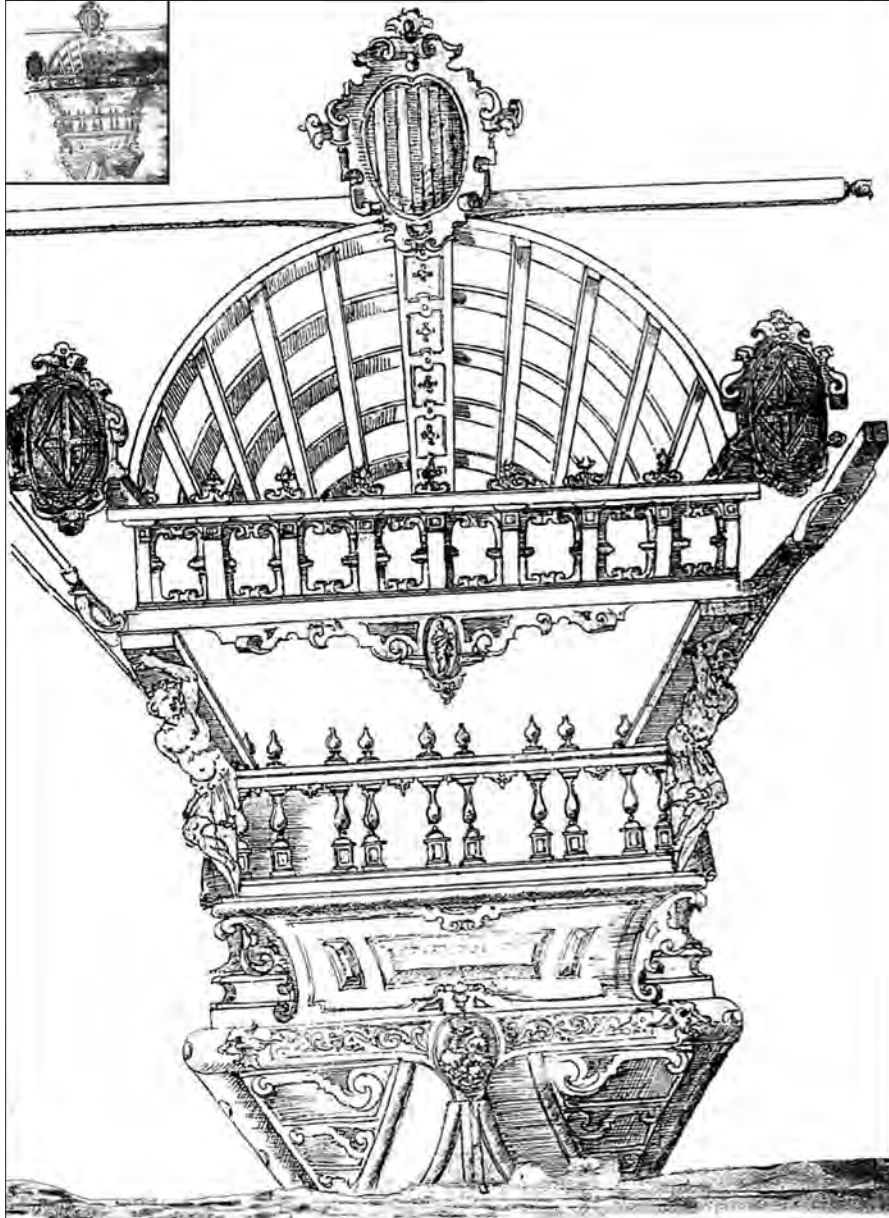
El 25 de febrer de 1621, la Junta d'Electes de la Generalitat decidí enviar una ambaixada a la cort per explicar al monarca els perjudicis que el duc d'Alcalà estava provocant als usos i costums del Principat, però, en assabentar-se, el Consell d'Aragó va ordenar a la delegació catalana que marxés de la cort i deixés d'importunar. Poc després, les amenaces van pujar de to i a l'ambaixador, Joan Pere Fontanella, se li notificà que si no complia immediatament el que se li exigia, se li aplicaria una sanció de 2.000 lliures. Malgrat la gravetat que adquiria l'afer, la Junta de Braços de la Generalitat va resoldre que de cap manera se'n tornés i se li garantí la immunitat "de tot quan li pot succeir en rahó dels manaments penals que li són fets".²⁴ Alhora van escollir tres representants –un de cada estament– per enviar-los com a nous ambaixadors, però, aquest cop, amb un rang polític superior.

Paradoxalment, aquest conflicte coincidí amb l'avarada de la nova galera de la Generalitat de Catalunya: la *Sant Jordi*. S'havia treballat durant tota la tardor i l'hivern i, finalment, el dia 11 de març de 1621, en plena crisi institucional, els diputats presidiren l'acte de la benedicció. Per qüestions de mal temps, no es va poder posar a l'aigua fins el 30 de març.²⁵

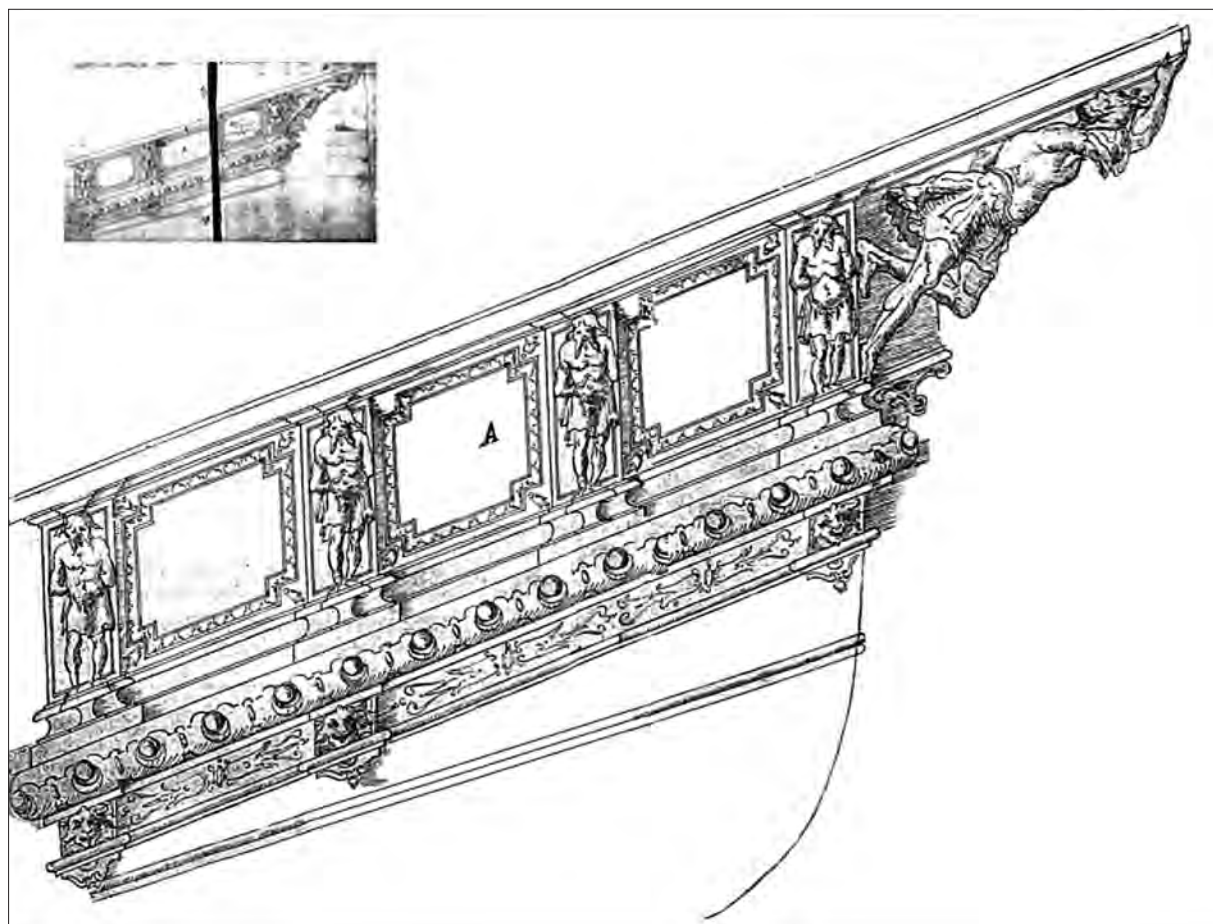
En una situació de tensió extrema, el dia 8 d'abril de 1621, es rebé la notícia de la mort del rei Felip III. Tot indica que, des del primer moment, l'entorn del nou monarca va promoure una política encara més dura i restrictiva en la qüestió de les galeres de Catalunya. En una carta de Felip IV, del 27 de juny de 1621, es fixaven les condicions de la seva utilització. Entre altres coses, es puntualitzava que el capità general podria utilitzar l'esquadra de Catalunya quan ho cregués convenient, sense cap obligació d'explicar-ne els motius. Es notificaria la sortida als diputats, però només perquè proveïssin les galeres.

Tot es complicà encara més el 12 de juliol, quan el virrei es va negar a autoritzar el viatge de les galeres a Sicília en compliment del concert que la Generalitat tenia amb

Imatge 3: Traça de la popa de la nova galera *Sant Jordi* construïda l'any 1621. Font: ACA. Generalitat. Deliberacions 179. (Imatge restaurada)

Imatge 4: Traça de la proa de la nova galera *Sant Jordi* construïda l'any 1621. Font: ACA. Generalitat. Deliberacions 179. (Imatge restaurada)

Joan Pau Cànoves, arrendador dels drets. El duc d'Alcalà argumentà que les galeres s'havien armat per defensar les costes de Catalunya i no per fer viatges comercials. La reacció de la Generalitat no es va fer esperar. La Junta d'Electes acordà, per unanimitat, que es desarmés l'esquadra i que es traslladessin a la casa de la Generalitat els timons, arbres, veles, antenes, remes, xarxes i altres elements de les embarcacions. També es decidí que es suspenguessin els sous de la major part de la tripulació i soldats, exceptuant aquells que fossin imprescindibles per custodiar esclaus i forçats. Així mateix, van escriure al seu ambaixador a la cort demanant-li que, si en el termini de quinze dies no es prenia una resolució definitiva sobre aquest afer, tornés a Catalunya. Finalment, demanaven a Felip IV que, d'una vegada, actués "conforme al dispostat pels capítols de cort d'aquest Principat".²⁶

Però l'únic que aconseguiren va ser que el monarca els reprovés el que considerava un comportament deslleial. Segons ell, s'havien pres moltes decisions il·legals, com per exemple oferir viatges de les galeres fora del Principat a l'arrendador dels drets, desarmar l'esquadra sense autorització reial, etc. El dia 3 de novembre de 1621, després d'assenyalar tots els incompliments, els ordenava taxativament:

Os mando que volváis a armar las dichas galeras y reducir las cosas al estado que tenían antes de haber sucedido esto, poniendo todo como estaba, y no os atreváis otra vez a hacer cosas semejantes, pues sabéis que no lo podéis ni debéis hacer.²⁷

També els advertia que havia fet fora els ambaixadors del Principat i que no en rebria d'altres fins que les galeres tornessin a estar armades.

Els diputats, abatuts i sorpresos pel que consideraven una greu arbitrarietat, van acatar les ordres del rei i van tornar a armar les galeres. D'altra banda, el 10 de novembre, la Junta de Braços va lamentar la manera injusta com s'estava tractant el Principat de Catalunya. La responsabilitat d'aquest mal tracte s'atribuïa als darrers virreis però, en especial, al duc d'Alcalà "amb contrafaccions notòries a les constitucions, lleis, privilegis, prerrogatives, llibertats i franqueses".²⁸

Això no va impedir que, el dia 11 de març de 1622, els diputats plantegessin la necessitat de substituir la galera *Patrona Sant Ramon*, "inhàbil per a navegar per los molts anys ha estat en mar i així estar consumida i acabada".²⁹ Aquesta vegada, davant de la urgència del problema, no es va optar per la construcció pròpia, sinó per la compra directa d'un buc de galera del rei que s'acabava de fabricar a les drassanes. El 16 de maig era posada a l'aigua.³⁰

Pocs mesos després, l'agost de 1622, el duc d'Alcalà deixava el càrrec i era substituït pel bisbe de Barcelona, Joan Sentís.³¹ Malgrat el conflicte inicial, el nou virrei tenia un tarannà i uns orígens força diferents als del duc d'Alcalà i l'entesa amb els diputats va ser molt més fàcil.³² A partir d'aquell moment, les galeres es van tornar a moure i realitzaren diversos viatges.

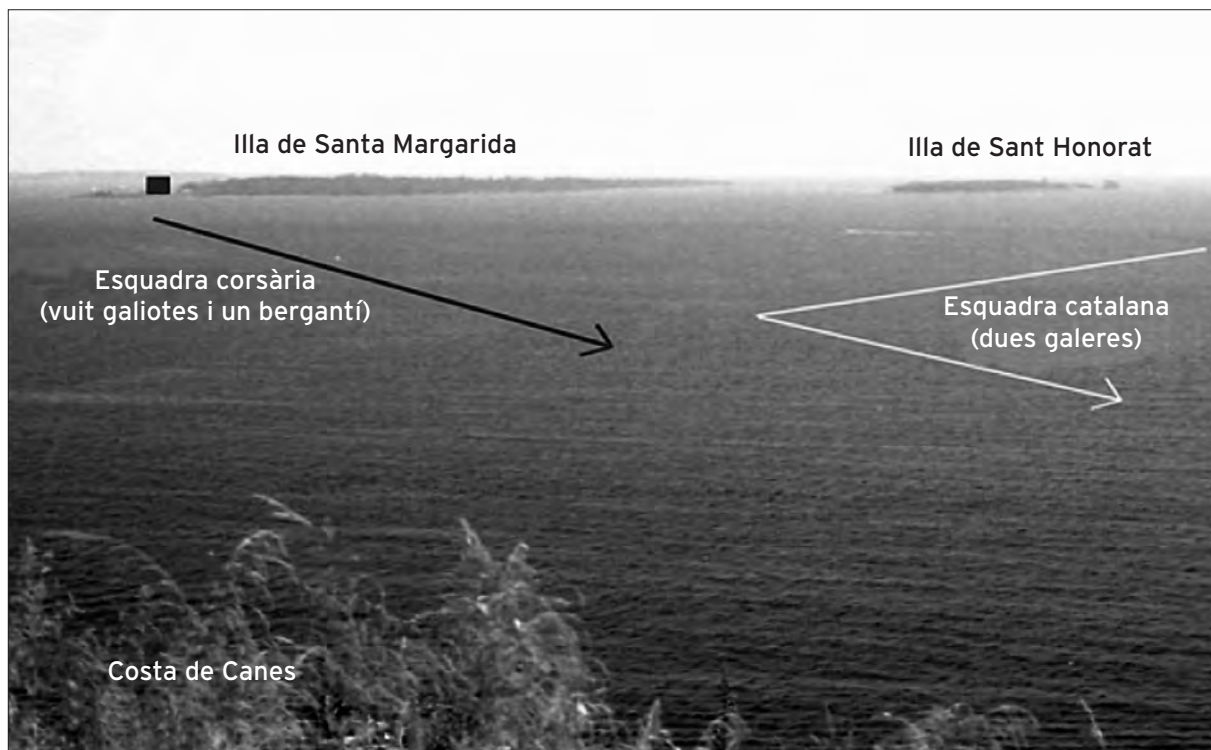
■ LA PÈRDUA DE LES GALERES DE LA GENERALITAT³³

La Generalitat va aprofitar l'entesa amb el virrei per realitzar el viatge comercial a Itàlia contemplat en el contracte d'arrendament de l'esquadra amb Joan Pau Cànoves. No va demanar autorització i va fer sortir l'esquadra ràpidament, el 3 de juliol de 1623, per evitar nous entrebancs reials. Després, s'efectuaria una llarga parada a Mataró per ordre dels diputats i a petició de l'assentador, que esperava més moneda per traslladar a Itàlia. Quan tot va ser carregat, el dia 14, l'esquadra sortí d'aquell port. Portava moneda cap a Gènova i roba per a la fira de Sant Llorenç, a Messina.

El diumenge, dia 16, a la matinada, les galeres arribaren a Marsella i foren informades de la presència de corsaris en aquelles costes. El capità Francesc Sabater va reunir el consell de navegació, que, davant les informacions contradictòries de què es disposava, va decidir continuar el viatge. Així, el dimarts dia 17, al matí, sortiren de Marsella. Van navegar gairebé tot el dia. Al capvespre, quan es trobaven a poques milles de les illes de Santa Margarida i Sant Honorat, aparegueren, de sobte, vuit galiotes –cinc de Tunísia i tres d'Alger–. Immediatament, les dues galeres catalanes van fer marxa enrere i intentaren fugir. (*imatge 5.*)

Imatge 5: L'esquadra catalana va ser atacada davant les illes de Santa Margarida i de Sant Honorat, a la costa de Canes. Font: foto de l'autor.

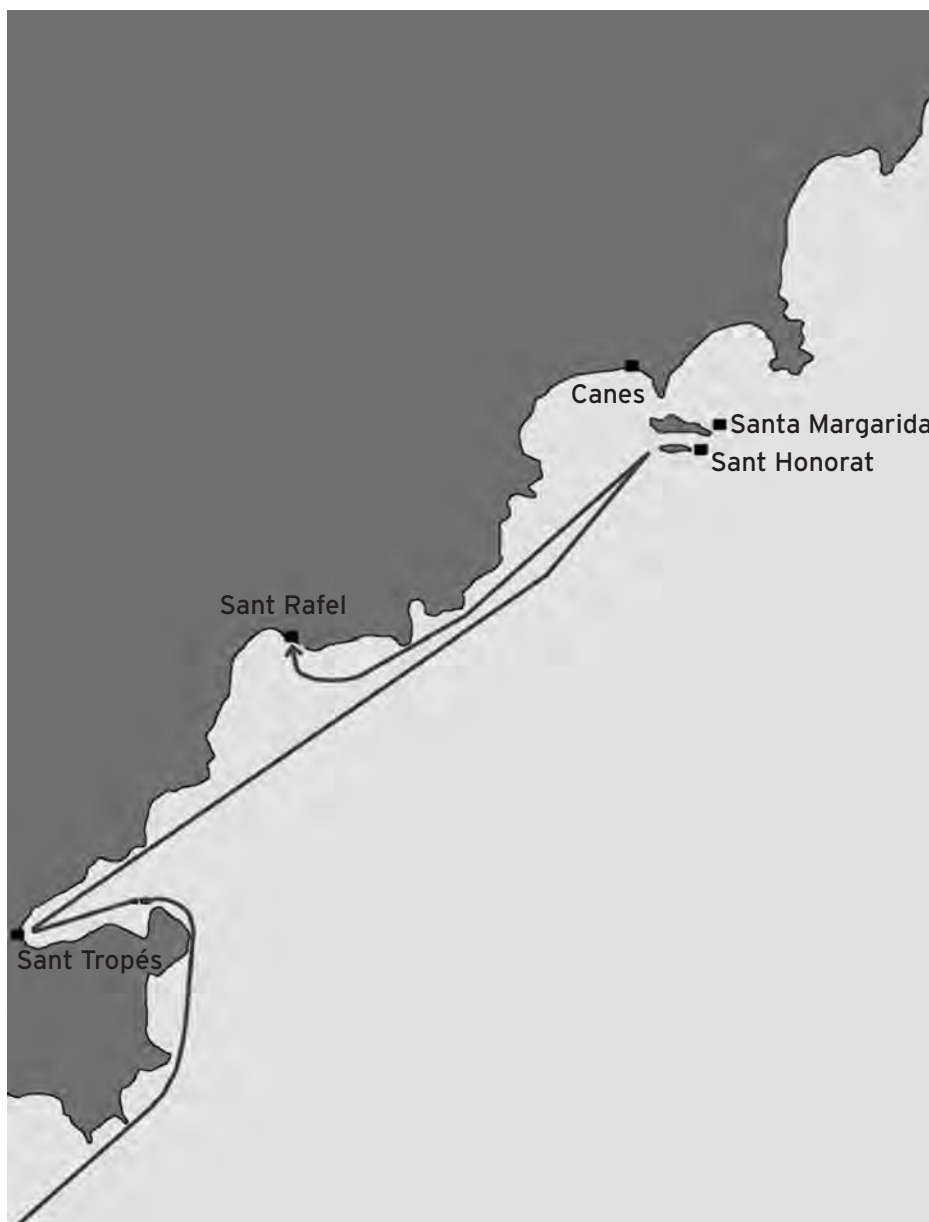

Imatge 6: Badia de Sant Rafel. Lloc on es van refugiar les galeres catalanes.
Font: foto de l'autor.

Imatge 7: Itinerari de la part final del viatge de les galeres catalanes.

Sembla que van intentar tornar a Sant Tropés, que tenia bones defenses, però quan les galeres arribaren a la punta de Sant Rafel els va faltar el vent. Anaven en molt males condicions: arbres curts, antenes dolentes, veles trencades, embarcacions mal espalmades i molt carregades, amb una xusma mal alimentada i mal preparada que estava esgotada de remar tot el dia. Les dues galeres van arribar a la cala de Sant Rafel al voltant de les 10 de la nit. Es deturaren el més a prop de terra que van poder, amb la intenció de tenir una via de fugida en cas d'abordatge. Les galeres corsàries envoltaren la badia. La diferència de forces era enorme: l'esquadra catalana només portava una cinquantena de soldats i els corsaris disposaven d'uns 800 homes. (*Imatges 6 i 7.*)

Es van enviar alguns homes a Frejús –un poble proper– per demanar ajuda. Mentre, la major part dels mariners i soldats saltaven a terra intentant escapar i deixant les embarcacions indefenses. El cònsol de Frejús va oferir homes per protegir les galeres, però pel que fa a les seves pretensions econòmiques no hi va haver acord. En veure com es desenvolupava la situació, es valorà la conveniència de descarregar la moneda i la roba perquè no s'ho emportessin els corsaris, però Bernardí Planes, representant de l'assentador de les galeres Pau Cànoves i responsable de les mercaderies, s'hi va negar perquè considerava que si es traslladaven a terra ho agafarien tot els francesos.³⁴ (*Imatges 8 i 9.*)

Quan s'apropava la matinada, els nervis i la por van anar augmentant i els pocs soldats i passatgers que quedaven s'anaven tirant a l'aigua i fugien com podien. Davant la imminència de l'atac, els galiots de rem suplicaven que els desferressin per no ser capturats com a esclaus dels musulmans. En fer-se de dia, s'acordà abandonar les galeres, ja que era impossible defensar-les, i es va donar l'ordre d'alliberar els galiots, però ja era massa tard. Abans de poder-los desferrar a tots, entraren les galiotes corsàries i van capturar gran part dels esclaus i forçats, i també els diners³⁵ i la roba que quedaven embarcats. Després, van saltar a terra i agafaren molts altres galiots, personal de la tripulació i algun passatger. En aquesta confusió es van produir escenes de saqueig amb la com-

licitat dels francesos que els ajudaven en els robatoris, però també hi participaren membres de la tripulació i galiots de les galeres catalanes. Els que es van poder escapar pels boscos i les muntanyes marxaren cap a Marsella. Els capitans, diversos oficials i el mateix veedor general de les galeres, Francisco Chavarría, i molta gent de la tripulació es refugiaren a la muntanya de Frejús i, després, van ser protegits pel bisbe de la ciutat.

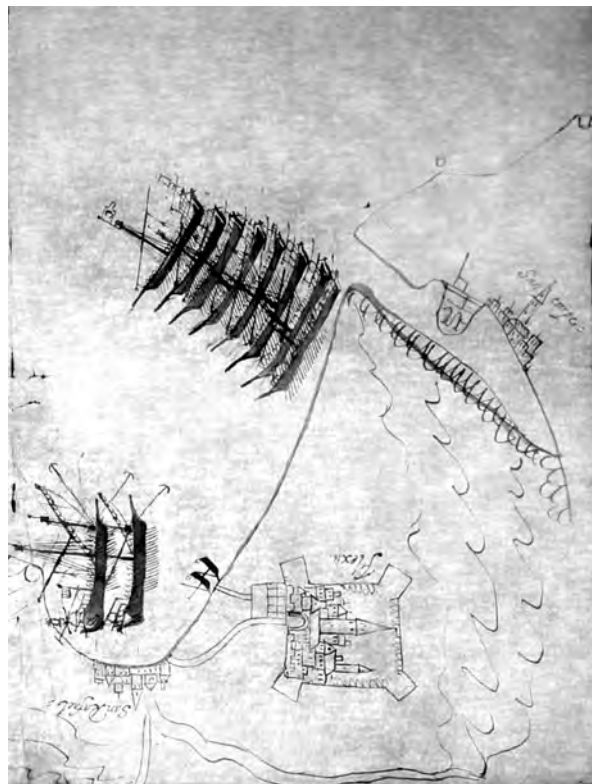
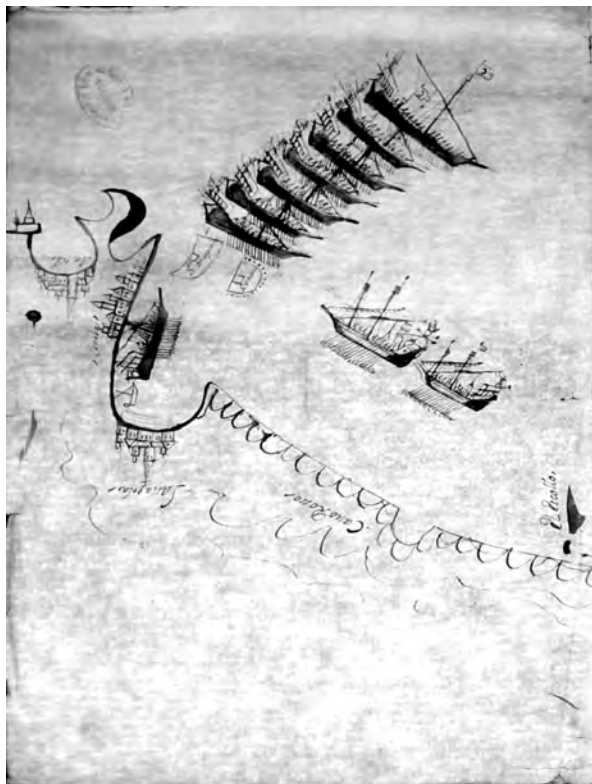
El dia 27 de juliol arribaren les primeres notícies de la desfeta amb les declaracions dels primers soldats i mariners que començaven a retornar a Barcelona.³⁶ La notícia va causar gran consternació. No només es tractava de pèrdues humanes, les econòmiques eren també enormes, així com les polítiques.³⁷ A més, les galeres estaven assegurades en 30.000 lliures, amb les garanties de diversos petits mercaders i menestrals de la ciutat com era costum en aquells viatges. Ara havien de fer front a una gran despesa que arruïnaria molts d'ells. De fet, el mateix bisbe Sentís ho considerava la pèrdua més gran que havia tingut Catalunya durant els darrers cent anys.

Un cop superada la primera impressió, es va passar a buscar els culpables del desastre. El mateix dia 27, el virrei Sentís va ordenar la detenció dels màxims responsables de les galeres: el general Francesc Sabater,³⁸ el capità Francesc Miquel i els altres oficials. Només dos dies després, el 29 de juliol, en una carta al rei Felip IV, feia les primeres acusacions contra els capitans de les galeres catalanes: malgrat haver tingut moltes informacions a Marsella i Sant Tropés sobre la presència de corsaris, ells havien decidit continuar el viatge; una vegada descobertes les galeres enemigues, havien tingut temps de tornar a Sant Tropés, on hi havia un castell per defensar-se, però, en canvi, van anar a la platja de Sant Rafel, que no tenia defensa possible; els capitans van baixar a terra i deixaren les naus soles, fet que provocà que molta gent abandonés les galeres i que gairebé no quedés ningú per defensar-les.

Al mes d'octubre de 1623, el rei va ordenar que s'obris una investigació per aclarir els fets que fossin mereixedors d'un càstig exemplar. Per a aquesta finalitat, va constituir una junta de personalitats que jutgessin tot allò

Imatge 8: ACA. Consell d'Aragó, Lligall 258. Dibuix que representa el moment en què les galeres catalanes són sorpreses per l'esquadra corsària musulmana davant les illes de Santa Margarida i de Sant Honorat, a la costa de Canes.

Imatge 9: ACA. Consell d'Aragó, Lligall 258. Dibuix que representa el moment en què les galeres catalanes es refugien a la badia de Sant Rafel.

que havia succeït –amb membres del Consell d'Aragó i del Consell de Guerra–. A més, va nomenar Diego Fajardo perquè continués les investigacions que estava realitzant el virrei Sentís. Les instruccions que portava eren molt concretes:

Iréis averiguando las culpas que resultan contra todos los culpados en la pérdida de dichas galeras y hacienda que se robó en ellas fortificando los procesos y sustanciándolos como conviene, oyendo los descargos que dieran así los dichos capitanes como todos los demás, conforme a la justicia haciendo los primeros secuestros, embargos y las demás diligencias juzgaredes ser convenientes para entera instrucción de los dichos procesos.³⁹

Diego Fajardo va iniciar amb celeritat la tasca que Felip IV li havia encarregat i, el dia 25 de novembre de 1623, li va trametre un primer informe segons el qual atribuïa la màxima responsabilitat dels fets als assentadors de les galeres i als diputats de la Generalitat. Els primers perquè tenien l'obligació d'abastir i cuidar que les embarcacions estiguessin en bones condicions per navegar i els segons perquè havien autoritzat la seva sortida tenint notícia del perill que corrien. A continuació, va ordenar la seva detenció.

El virrei Sentís, conscient del problema polític que es podia produir i amb l'assessorament dels lletrats de la cancelleria, es va negar a executar l'ordre i es queixà davant Felip IV de l'actitud conflictiva que mostrava l'instructor, a més del seu desconeixement de les constitucions i privilegis del Principat. Això no impedí que Diego Fajardo continués ignorant els advertiments i insistint davant del rei que les causes que tenia obertes contra els diputats i l'arrendador Pau Cànoves havien de suposar el seu ingrés a la presó. D'altra banda, també denuncià que el virrei i el seu entorn li impediessin actuar perquè consideraven que si es detenien els diputats es podia organitzar una gran revolta.

A la fi, el rei optà per evitar el conflicte polític i el procés es va centrar només en la gent que anava a les galeres, sobretot en els capitans i en aquells membres de la tripulació i forçats que estaven acusats d'haver efectuat robatoris. La instrucció del procés es va dilatar for-

ça i, amb ella, l'empresonament dels inculpats, fins que va haver una resolució definitiva el 22 de desembre de 1625.

Substanciades les causes, la junta va dictar la sentència següent:

Que el capitán don Francisco Sabater sea privado de la plaza de capitán y de la alcaldía de Puigcerdá, que tiene por merced de su Majestad y en doce años a servir en el Peñón a su costa y que en este tiempo no pueda tener cargo militar y cumplidos no pueda volver a Barcelona sin licencia de vuestra merced y restauración a los interesados en la pérdida de las galeras de su derecho de pedirle daños y de la manera que les conviniere y en costes procesales y personales. Que el capitán Francisco Miquel sirva seis años en Larache y se suspende por este tiempo del cargo que tiene de la *Capitana* de las galeras de Catalunya y que en dicho tiempo no pueda tener otro ninguno militar.⁴⁰

Pel que fa a la resta de la tripulació, tenint en compte que portaven dos anys a la presó en unes condicions molt dures, les sentències van ser benivolents i foren absolts la major part des acusats. Només van ser condemnats a sis anys de galeres, per robatori, el soldat Agustí Benet, el timoner Jacinto Martín i els forçats Francesc Nadal i Pedro Congost. També es van castigar, amb pena de quatre anys de desterrament, Jaume Mulet i Antoni Mur.

Sembla que aquestes condemnes no s'arribaren a complir, almenys les dels capitans, i al mes d'abril de 1626 es trobaven lliures a Barcelona.⁴¹ Poc després, Francesc Sabater va marxar a Nàpols, on morí mesos més tard, el dia 10 de desembre de 1626.⁴²

■ ACCIONS A PARTIR DE LA PÈRDUA DE LES GALERES

El 7 d'agost de 1623 es va reunir la Junta de Braços per notificar oficialment la pèrdua de les galeres i demanar consell davant d'una situació tan greu. En un ambient de consternació, l'únic acord que es va prendre va ser el de crear una comissió de treball: una divuitena, formada per sis membres de cada estament que, juntament amb els diputats i oïdors, fes un informe sobre les resolucions que

es consideressin més adients en aquells moments tan dissortats.

A la reunió de la divuitena del dia 23 d'agost, una mica més refets, es va considerar la conveniència de tenir, de nou, galeres, i els avantatges i inconvenients que se'n podien derivar. Es disposava de 30.000 lliures de l'assegurança, la qual cosa permetia posar dues galeres a l'aigua. Amb aquesta acció es podria recuperar "lo honor i la reputació perduda",⁴³ però calia millorar molt la disciplina i la forma de govern de l'esquadra. També era imprescindible buscar un nou sistema de finançament més segur i realista que el que s'havia acordat a les Corts de 1599. Mentre es cercava la millor solució, s'aconsellava mantenir el cobrament dels drets de galeres, malgrat no tenir esquadra.

A la divuitena del dia 24 de novembre es va proposar construir, de moment, dues galeres a les drassanes de Barcelona. També s'acordà demanar al rei que millorés les seva aportació al manteniment de l'esquadra, augmentat de 500 a 1.000 salmes de blat per galera i doblant la trata de moneda. Així mateix, es demanava més col·laboració a la ciutat de Barcelona. Atesos els beneficis que obtenia la ciutat per tenir la seu de l'esquadra, es demanava al Consell de Cent la seva implicació econòmica en el pagament de les seves despeses. S'argumentava que aquesta hibernava normalment a Barcelona i també estava la major part de l'any al moll de la ciutat, i que tot el que es donava per al seu funcionament es gastava a la mateixa ciutat, en profit dels seus veïns, en menjar, beure, roba, armes i municions. A més, amb la seu de les galeres a Barcelona, estaven molt més guardades de pirates i corsaris les costes veïnes i també tots els vaixells que portaven mercaderies per a la seva provisió.

L'ajut es demanava fins a la conclusió de les primeres corts que se celebressin, on es podrien estudiar noves formes de finançament. D'altra banda, durant el temps que les galeres estiguessin d'hivernada, els esclaus i forçats podrien ser utilitzats per treure sorra del moll i altres obres necessàries, com la reparació de les muralles de Barcelona. També l'artilleria de bronze que es capturés es podria donar a la ciutat. Finalment, aquesta de-

manda s'estenia a les altres ciutats del Principat que es trobaven a la costa.

Tot va canviar quan, el mes de juliol de 1624, Felip IV va fixar les condicions per a la nova esquadra de galeres. El monarca nomenaria directament el general i tots els oficials, tant els de guerra com els de ploma. Tothom estaria sota les ordres directes del virrei del Principat, que també controlaria els ingressos i les despeses de les galeres. Així mateix, es prohibia la sortida de l'estol de les aigües de Catalunya sense l'ordre expressa del rei, tramesa pel capità general. Finalment, el general de les galeres rebria l'estendard de l'esquadra de mans del virrei, sense la intervenció ni l'assistència dels diputats, als quals no faria cap reconeixement.

Evidentment, les condicions fixades pel rei per a les noves galeres van refredar la seva renovació. Als diputats no els interessava gens mantenir una esquadra en què només se'ls reservava el paper de pagar les despeses, mentre totes les altres competències eren transferides al rei o al virrei. D'altra banda, el rei Felip IV sembla que preferia, d'una forma tàcita, que no hi hagués més galeres abans que haver de suportar que naveguessin com en el període anterior, posant en discussió contínuament l'autoritat reial.

Malgrat diverses peticions reials que no es gastessin els diners que s'havien acumulat en el compte de galeres, la Generalitat, el dia 24 de març de 1631, va resoldre el contrari. Tots els diners d'aquest compte s'utilitzarien per liquidar els censals que s'havien contret per a la fàbrica de l'esquadra. També es va acordar que, si no hi havia prou diners, es continuarien cobrant els drets fins a la lluïció final. Després, es pagarien totes aquelles despeses de galeres que la Generalitat hagués assumit en càrrec al compte ordinari. Quan estigués tot cobert i recuperat, se suspendria el cobrament dels drets fins que s'armés nova esquadra, la qual cosa es veia força improbable. El 5 de juny de 1638 s'havien acabat de pagar els censals i ja es podia afirmar que la Generalitat "no pateix ninguna pensió per raó de dita manlleuta de censals de galeres, per ser aquells tots lluïts i quitats".⁴⁴ A partir d'aquell moment, es va suprimir el cobrament dels drets de galeres i

va quedar definitivament tancada la qüestió de l'esquadra de Catalunya.

Certament, l'evolució de la crisi política d'aquells anys entre les institucions catalanes i la monarquia no van ajudar gens a trobar una solució al problema de la defensa del litoral català, ans al contrari, conduiria directament a la Guerra dels Segadors, que ja era a tocar.

■ NOTES

1. Hi ha una abundant bibliografia sobre el cors musulmà a la Mediterrània occidental. Citem alguns títols significatius, a tall d'exemple:

J. L. BELACHEMI, *Nous, les frères Barberousse, corsaires et rois d'Alger* (París, 1983); M. BELHAMISSI, *Histoire de la marine algérienne (1516-1830)* (Alger, 1983); B. BENASSAR, *Les Chrétiens d'Allah. L'histoire extraordinaire des renégats, XVI-XVII siècles* (París, 1989); J. BONO, *Corsari barbareschi* (Turí, 1964) i *Corsari nel Mediterraneo* (Milà, 1993); J. BOUBAKER, *La régence de Tunis au XVII siècle. Les relations commerciales avec les ports de l'Europe Méditerranéenne* (Marsella, 1987); J. A. BRIGNON, *Histoire du Maroc* (Casablanca, 1968); F. BRAUDEL, "Les Espagnols et Afrique du Nord de 1492 à 1557", a *Revue Africaine*, n. 69 (1928), 184-223, i *Le Méditerranée et le monde méditerranéen à l'époque de Philippe II* (París, 1949); M. A. DE BUNES, *Los Barbarroja* (Madrid, 2004); M. FONTENAY i A. TENENTI, "Course et Piraterie méditerranéennes de la fin du Moyen Âge au début du XIX siècle", a *Course et Piraterie* (París, 1975), 78-136; H. GAID, *L'Algérie sous les turcs* (Alger, 1974); M. GARCÍA ARENAL i M. A. DE BUNES, *Los españoles y el norte de África, siglos XV-XVIII* (Madrid, 1992) i *Repertorio bibliográfico de las relaciones entre la península ibérica y el norte de África (siglos XV-XVI)* (Madrid, 1989); R. GIL GRIMAU, *Aproximación a una bibliografía española sobre el norte de África* (Madrid, 1982); R. GUTIÉRREZ CRUZ, *Los presidios españoles del norte de África en tiempo de los Reyes Católicos* (Melilla, 1997); D. HAEDO, *Topografía e historia de Argel* (Valladolid, 1612), edició facsímil de 1928; J. HEERS, *Les Barbaresques* (París, 2001); F. LÓPEZ DE GOMARA, *Los corsarios Barbarroja* (Madrid, 1989); R. MANTRAN, *Histoire de l'Empire Ottoman* (Poitiers, 1989); J. L. MIÈGE, "La côte marocaine au temps de Philippe II", a *Felipe II y el Mediterraneo*, v. I (Madrid), 463-470; J. MONLAÛ, *Les États barbaresques* (París, 1973); V. PARADIS, *Tunis et Alger au XVII siècle* (París, 1983); P. PRIEUR, *Les Barberousse corsaires et rois d'Alger* (París, 1943).

2. Cort General de Montsó, 1585. Procés familiar del Braç Reial, Barcelona, 2004.

3. ACA. G. 150-7.

4. D. GOODMAN, *El poderío naval español. Historia de la armada española del siglo XVII* (Barcelona, 2001); J. L. CASADO, "Aproxima-

ción a la galera española en el Mediterraneo", a *Felipe II y el Mediterraneo*, v. IV (Madrid, 1999).

5. ACA. Consejo de Aragón. Llig. 270, doc. 102.

6. ACA. Generalitat. Llig. 135, 36.

7. ACA. Consejo de Aragón. Llig. 270, doc. 105.

8. L'any anterior –al juliol de 1607– s'havia realitzat l'avarada del buc de la *Sant Jordi* i la seva benedicció: "De matí se beneí en Barcelona la galera *Capitana* de l'esquadra de Catalunya ordenada per la Cort de 1599, acudint a la drassana los diputats ab molta música, bullícia i fer un altar a la popa digué en ella una missa lo diputat eclesiàstic mícer Pere Pau Caçador, canonge de Barcelona. Dit dia après dinar ab son estandart real arborat y banderes en las rambadas, fou avarada la galera capitana de la esquadra de Catalunya per la capitana de Savoia ab molta música de savoians y dels de terra y ab molts tirs d'artilleria. Y les dones de la Ribera, benaventurada qui podie tocar la corda per tirar-la a la mar [...]." J. PUJADES, *Dietari*, B. 73. L'any següent –el 15 de juliol de 1608– només quatre dies abans de la benedicció de l'estendard, es van avarar els bucs de la *Sant Maurici* i la *Sant Sebastia*.

9. Malgrat que els noms oficials eren aquests, popularment se les anomenaria com a *Capitana*, *Maurícia* i *Sebastiana*. Després, quan va arribar la *Sant Ramon*, se la va denominar *Ramona*.

10. ACA. Generalitat 135-2.

11. Dietari Generalitat de Catalunya, v. III, 602.

12. *Ibidem*, 617-659.

13. L'incident es va produir perquè el virrei de València havia demanat a Felip III l'extradició de dos presos detinguts a Tortosa, Llorenç Roig i Miquel Palomares, "per ser molt fascinosos e inculpatos de molts delictes". El monarca havia ordenat l'execució immediata de l'ordre, però els diputats de la Generalitat la van rebutjar, perquè consideraven que era contrària a les constitucions, usos i costums de Catalunya. En canvi, el consistori tortosí es va alinear amb el rei i va al·legar l'existència d'una concòrdia entre la ciutat i el Maestrat de Montesa, ja dins del territori del regne de València, segons el qual es podien fer aquestes extradicions. Els diputats de la Generalitat van considerar que aquest acord no podia contradir les lleis del Principat, però va arribar a Barcelona la notícia que el veguer de Tortosa ja havia entregat un dels presos, Miquel Palomares, al virrei de València. Aquesta decisió va provocar la reacció dels diputats, que van acordar trametre una delegació a Tortosa que investigués les responsabilitats en què havien incorregut les autoritats d'aquella ciutat.

14. ACA. Generalitat 135-2, 73.

15. Dietari Generalitat de Catalunya, v. III, 680.

16. ACA. Consejo de Aragón. Llig. 270, doc. 105.

17. *Ibidem*.

18. *Ibíd.* La determinació era tal que fins i tot estava decidit a no respectar la immunitat del braç eclesiàstic davant la justícia ordinària.

19. La salma era una mesura per a gra que equivalia a 278 lliures, per tant, 2.000 salmes suposaven 556.000 lliures.

20. ACA. Generalitat. Deliberacions 177, 337.

21. Pau Cànoves, nou asentador de les galeres, era un personatge molt singular i influent, membre del braç militar i de diverses comissions de la Generalitat, molt ben relacionat amb mercaders importants de la ciutat i molt amic, probablement soci, del tresorer reial Bru i Morgades. També era gendre de micer Bonet, membre del Reial Consell. En Cànoves tenia factors seus per tota Catalunya, que es comportaven de manera irregular en la compra de blat. L'acaparaven i especulaven amb ell: "amb l'excusa de enviar-los a Barcelona, los envien fora del regne". Segons Pujades, tots aquells especuladors "no els castigaran mai perquè són factors de Cànoves [...] fan mil bellaqueries públiques i no hi ha càstig per ells", C. 153. Segons el mateix autor, Cànoves havia promocionat molts per mètodes irregulars: "després ahir pagesos, ahir mercaders i avui cavallers traficants", C. 164.

22. ACA. Generalitat. Deliberacions 179, 123-129.

23. *Dietari Generalitat de Catalunya*, v. IV, 437.

24. *Ibíd.*, 448.

25. Cal tenir en compte que, en realitat, es canviava només el buc i la popa. Els altres elements –arbres, antenes, veles, etc.– es solien reaprofitar de les galeres velles per estalviar despeses. Era evident que aquesta circumstància reduïa les capacitats nàutiques de les embarcacions.

26. *Dietari Generalitat de Catalunya*, v. IV, 511.

27. *Ibíd.*, 514.

28. *Ibíd.*, 521.

29. ACA. Generalitat. Deliberacions, 180.

30. *Ibíd.*

31. Pujades, en el seu *Dietari*, ens parla del bisbe Sentís: "Home d'uns seixanta anys –1621– alegre, baixet de estatura, refet i viu com una mustela". C. 15.

32. El nomenament del bisbe Joan Sentís com a nou virrei va generar un greu conflicte institucional amb les autoritats catalanes, ja que, en no haver vingut el rei Felip IV a jurar les constitucions del Principat, el nou virrei no podia prendre possessió del seu càrrec. Finalment, davant les pressions del monarca, la Generalitat va acceptar-ne el nomenament al mes de novembre de 1622. Malgrat aquest conflicte inicial, el nou virrei tenia un tarannà i uns orígens força diferents dels del duc d'Alcalà i l'entesa amb els diputats va ser molt més fàcil.

33. En la qüestió de la pèrdua de les galeres de la Generalitat, disposem d'un complet article de Llobet Masachs: "La pèrdua de les galeres de Catalunya l'any 1623", a *Boletín de la Real Academia de las Buenas Letras*, v. XIII, 1989, 117-160. Poca cosa es pot afegir al que s'exposa en aquest interessant article pel que fa a la captura i el judici posterior. Ateses les característiques del nostre treball, hem procurat resumir aquelles qüestions que ens semblen essencials i hem comprovat les bases documentals. Evidentment, per a un coneixement més detallat de què va passar, remetem el lector a aquest article, que també es pot consultar a internet: www.Raco.cat. Els més estudiosos hauran d'acudir a les fonts de l'ACA, Consell d'Aragó, llig. 258 i 259, on es guarda una gran quantitat de documents originals sobre la qüestió. Finalment, hem de citar novament el *Dietari* de Pujades i un deliciós llibre de Martí de Riquer, *Quinze generacions d'una família catalana*, on ens fa referència a un dels seus avantpassats, Francesc Sabater, precisament el general de les galeres que van patir l'assalt. Especialment interessant resulta l'apèndix documental vint-i-dosè, on transcriu la "Relació dels carrechs que's fan a don Francisco Sabater en la enquesta contra ell fulminada per ocasió de la pèrdua de las dos galeras de Catalunya y de las defensas per part sua fetas en descàrrech y abono de dit don Francisco Sabater" (Arxiu Riquer, Caixa 63).

34. En aquesta qüestió hi ha diverses versions contradictòries: Francesc Sabater, Francisco Chavarría, instrucció del judici, declaracions dels testimonis, etc.

35. Sembla que la major part de la moneda havia estat descarregada o, simplement, havia desaparegut.

36. Abans, però, el virrei havia rebut un correu del batlle i consellers de Cotlliure que portava una carta datada el 20 de juliol, d'un conseller de Marsella, en la qual se l'avisava que un grup de vuit galiotes havien capturat dues galeres de Catalunya.

37. Sobre aquesta qüestió, Pujades es queixava amargament: "És la més infame pèrdua que may se lija de la nació catalana. Diuen que la Diputació no hi perd perquè estaven assegurats los buchs y també les mercaderies, que sols hi perden los asseguradors. Bé me està si se asseguràs la honra de la nació y lo rescat de les persones. Y se rescatarà las personas, may se rescatarà la honra." *Dietari*, C. 164.

38. Francesc Sabater i Francesc Miquel eren membres de l'orde de Sant Joan de Jerusalem i van intentar fer valdre la seva condició per eludir la justícia reial i acollir-se a la del Gran Mestre de Malta perquè esperaven que seria més benvolent. Una gran part de les energies de l'instructor Diego Fajardo i de les gestions de la Cort van anar destinades a aconseguir la seva exclusió de l'orde per poder-los jutjar.

39. ACA. Consell d'Aragó. Llig. 259.

40. *Ibíd.*

41. J. PUJADES, *Dietari*: "Són trets de la presó i amb poca vergonya se passegen per Barcelona, restant així, per més infàmia de Catalunya, sense competent càstig, les galeres en poder de moros", 35, citat a S. LLOBET MASACHS, *La pèrdua de les galeres...*, i a M. de RIQUER, *Quinze generacions...*, 542.

42. Martí de RIQUER, *Quinze generacions d'una família catalana* (Barcelona, 1998), 542.

43. *Dietari Generalitat de Catalunya*, v. V, 4.

44. *Ibidem*, 810.

RELACIÓ DELS OFICIALS I SOLDATS EMBARCATS A LES GALERES DE LA GENERALITAT. TRIENNI 1611-1613

Ctes
 Del que sea pagat p^{te} de sou als Capitanes
 entretinguts oficials, soldats, mariners, mocos y proens
 de dites Galeras desde de ses dies coes del mes de
 Setembre m. dc. xi. fins a v de Abril m. dc. xiiij
 Inclusive y es en la manera seguent

Officials de la Galera Capitana
 Paden fr. Amat y de far olim de hador de les Galeras 3 — C — S — e
 Joanam? Nadal Joan de Prat Auditor 7 — C — S — e
 2) 1.8 — C — S — e
 20 — C — S — e

Co. de Joseph Sn. D. C. 20

Item a Valentí Serra preuere Capella major	6			
Item a D ^o Nicolau Solé metge	30			
Item a Bernat Flaquer chirurgia major	206			
Item a Pau Ferrer alguasil Real	8			
Item a Bernat Noya Pilot Real	362			
Item a Antonin Bellmiser Comit Real	356			
Item a Domingo font patro	14			
Item a Joan Lautaro Comit de mitjania	12			
Item a Berthomeu masarro Sotacomit	12			
Item a Joan Alagret Artiller major	222			
Item a Joseph peris dietari	20			
Item a Iludrio de Costanzo Alguasil	365			
Item a fr ^o mates Barillas	63			
Item a Joan Antoni Torro Nemoles	352			
Item a Jaume moreno Calafat	13			
Item a Joan Agustí major Artiller	202			
Item a Joan Agustí menor Artiller	325			
Item a Raphael Eschafana Artiller	128			
Item a Pietro Jacamo Campanino m ^o Lari	229			
Item a Joseph peris Encelles	323			
Item a Joan Casanyes Nemoles	361			
Patro de la faluga				
Item a Vicent roquer	66			
Entretinguts				
Item a Miquel Scraphi	16			
Item a Pere Solé	18			
Item a Pau Lloca	19			
Item a Elias Antist	12			
Item a fr ^o de Calauardenya	18			
Item a m ^o Gaspar de graell	142			
Cap de esquadra y soldats				
Item a Jorge Cano Cap de esquadra	24			
Item a Joan Buxadell	22			
Item a Miquel Masquida	254			
Item a Quinti Carmona	32			
Item a Gabriel Adrover	366			
Item a Felician Arenas	62			
39	2176			

20. m. Joa. M. C. X. V. 17

Item a Joan marimon	253	77	a
Item a Joan Pedro montiano	non est in libro	77	a
Item a Matheo de marino	non est in libro	77	a
Item a Guillel Alemany	362	77	a
Item a Jacamo Bon s ^o	437	77	a
Item a Joan Bany onyo	non est in libro	77	a
Mocos y Broets			
Item a Joseph mays Boterín	433	77	a
Item a Damia fullerat	58	77	a
Item a Alonso Bellmises	358	77	a
Item a Emanuel Joan	341	77	a
Item a Antoni Soler	284	77	a
Item a Antoni Belloley	477	77	a
Officials de la Talera Patrona			
Item am ^o si ^o quater null capella	333	77	a
Item a Llorens Ballesfes patro	21	77	a
Item a Thomas Amoreto comit	197	77	a
Item a Benet Blasi sotacomit	75	77	a
Item a Berthomeu Giba conceller	201	77	a
Item a Llorens Rodriguez conceller	72	77	a
Item a Pau sabater conceller	470	77	a
Item a Antoni musia m ^o de l'ara	25	77	a
Item a Miquel Casentella Remolar	202	77	a
Item a Joan montca Escarillas	74	77	a
Item a Antoni Sacary Artiller abquatre	15	77	a
Item a Joan tiera Artiller	198	77	a
Item a Llorens Novas Artiller	226	77	a
Item a Pau Castellat Calafat	492	77	a
Item a March Antoni de s ^o ria Alguazil	499	77	a
Item a si ^o Paris Virurgia	196	77	a
Item a Jaue figueras que abany era comit	non est in libro	77	a
Item a Raphael Arinca s ^o fiscal	291	77	a
Item a Estorola s ^o tray s ^o de Alguazil	non est in libro	77	a
Entretinguts			
Item am ^o Pau Sarna de la g ^o tua	76	77	a
Item am ^o Galceran de malla	27	77	a
Item adon Joan de Josa	914	77	a
Item am ^o Luis de Solaquila	27	77	a
	28116	77	a

Apote Joseph en 80. 17

timonera

Item a Joan Aycaedo	125			
Item a Jurelio Amoreta	474	480		
Item a J. Fullada	125			
Item a Joan Bolet	125			
Item a Luis Baco	125			
Item a Benet Caprillo	245			
Item a Benet March	124			

Marinera

Item a Bernado Bardo	125			
Item a Nicolau Ebonomo	264			
Item a Joan Comio	421			
Item a Berthomeu Olles	128			
Item a Llorenç Pons	245			
Item a Antoni Rodriguez	127			
Item a Jaume Lido	25			
Item a Antoni Sibryol	127			
Item a Pere Antoni Mantada	130			
Item a Gabriel lobet	191			
Item a Joan Castell	433			
Item a Miquel liso	433			
Item a Bernat Batlle	127			

Mocos y Procel

Item a Joan Herrick Botarin	140			
Item a Miquel marimon	286			
Item a Joan Garau	280			
Item a Antoni Andreu	254			
Item a Antoni Bellmises	383			
Item a Joan gatell	194			
Item a Blasiel marti Calafat	433			
Item a J. Ferrer Nemozarot	442			

Officials de la Galera s^t Sebastia

Item a Jaume Joan Ebdony Capella	476			
Item a Salu Albert patro	399			
Item a Jordi senilla Comit	141			
Item a Joan Soto Sotacomit	136			
Item a Antoni Caxa Conselles	148			
Item a Llorenç Calafat	141			
	164	148		

39

1215

Ex^{ra} m^{ra} Josep^a d'Alfonso

Item a Antonio de Siquero Escarilar	141	—	m ^l	a
Item a Antich ferra Artiller	162	—	m ^l	a
Item a Lorenç Angones Alguazil	162	—	m ^l	a
Item a Joan llibre Conceller	466	—	m ^l	a
Item a Joan Salguera patró q'era	235	—	m ^l	a
Item a Pere Lopez qui era alguazil a l'amp ^l del que s'eli deuria	—	—	—	—
Entretinguts				
Item a don Joan de Lencorn	76	—	—	a
Item a don Hieronim Albert	147	—	—	a
Item a m ^{re} Joan de Bay ^a de monstoria	260	—	—	a
Item a m ^{re} Lorenç de quadrida	260	—	—	a
Item a Hieronim Gibera	205	—	—	a
Item a m ^{re} Pere de Vilamala	16	—	—	a
Item a m ^{re} Narcis Pau Negar	142	—	—	a
Soldats				
Item a Joan Vilatorrada	220	—	—	a
Item a Antoni Torner	143	—	—	a
Item a Jaume Sala	149	—	—	a
Item a Antoni Ereu	171	—	—	a
Item a Joan Domingo a l'amp ^l del que s'eli deuria	277	—	—	a
Item a Jaume Girones	281	—	—	a
Item a Joan Saviera	316	—	—	a
Item a Bernat font	317	—	—	a
Item a Mathia Alemanys	108	—	—	a
Item a Antoni major	428	—	—	a
Item a Bernat montes	451	—	—	a
Item a Miquel Salvador (l'auero)	438	—	—	a
Item a Rino de la plasta	432	—	—	a
Item a Jaume mallol	173	—	—	a
Item a Joan ferra mallorqui	432	—	—	a
Item a Niclaus morro	469	—	—	a
Item a m ^{re} Cimenia	—	—	—	a
Item a Joan folloper	467	—	—	a
Item a Antoni Duran	464	—	—	a
Item a Bernat gramatich	467	—	—	a
Item a Joan Sabater a l'amp ^l de l'amp ^l deuria	466	—	—	a
Item a Joan de la	469	—	—	a
Item a Joan Llaguer	214	—	—	a
Item a Joan de la Camp ^l deuria	435	—	—	a
	367	18	—	—

37

26

Exp. m.ª Juan M. 1633

Item a Magi Casayo	199			
Item a Joan Clapes	226			
Item a Joan Casca	276	uapina		
Item a Joan i Peue	461			
Item a Raphael Ferrer	182			
Companyes				
Item a Scabtia Ramon	705			
timoners				
Item a Joan thomas	187			
Item a Lluís Picó	294			
Mariners				
Item a Hercules otra	295			
Item a Joan font	192			
Item a Gasparino Capoto	372			
Mocos y Brochs				
Item a Nicomem sato Calafati	286			
Item a J. Sagoda	198			
Item a Joan Joan perier	410			
Officials de la Galera de Ramon				
Item a Joan Amal Dalau Capita	479			
Item a Joan font preure Capella	361			
Item a Joan Bertian Batro	199			
Item a Gaspar trauassin Comit	204			
Item a Antonio Mariano Sotacomit	203			
Item a Mathieu sacares Artiller	15			
Item a Raphael Bones botes	201			
Item a Joan voltor sinergia	332			
Item a J. mari Cancelles	244			
Item a Pau Ruiz Calafat	102			
Entretinguts				
Item a Anton de fleu	264			
Item a Lorenz De gieu	346			
Item a J. Vildecamus	264			
Item a Joan de Vila mala	296			
Item a Joan de Guimera	396			
Item a J. Lluís hull	388			

Cap. m. Joseph M. C. de la

Item a Pere de montalt	16			
Item a don Jua. Ferrer de la cella de les papes	204			
Cap de Esquadra y soldados				
Item a Pere Roca	309			
Item a Arnau Calisto	209			
Item a Vicent Simó del ombra	266			
Item a Pau Queralt	301			
Item a Miquel Saluany	322			
Item a Vicent Salguera	98			
Item a St. fol moragues	359			
Item a Joan St. Casanova	388			
Item a St. Segon	417			
Item a Jaume Cantor	415			
Item a Baldiri Baya	94			
Item a Jua. Gual	105			
Item a Antoni de marseille	293			
Item a Vicent Priguer	224			
Item a Jaume Gibert	392			
Item a Bernat Casanoves	374			
Item a Pedro Cabanilles	359			
Item a Joan de Louisa	218			
Item a Joan de Brunet	419			
Item a Valentí manada	149			
Item a St. Peguera	300			
Item a Antoni Bernatomeu	358			
Item a Jua. Ferrer	425			
Item a Pere Honori Clom.	412			
Item a Domingo Verge	423			
Item a Joan de Palancuela	481			
Item a Tom. Campor	24			
Item a Bernat negre	474			
Item a Joan de Cayno	420			
Item a St. Capera	425			
Item a Jaume Gonia	498			
Item a Gabriel Castelló	422			
Item a Jaume Pons	589			
Item a Gabriel nava	480			
Item a Bernatomeu Guin				
Item a Joan Riera	1834			

38

